

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABININ YERYÜZÜNDE YAŞAM ÜNİTESİNİN YAPILANDIRMACI EĞİTİM ANLAYIŞINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ*

Murat ÖZTÜRK**, Derya ÇIĞIR DİKYOL***

ÖZET

Ülkemizde 2005 yılından itibaren yapılandırmacı eğitim sistemi uygulanmaktadır. Yapılandırmacı eğitimin temel ilkeleri ve bu ilkelerin dayandığı epistemolojik yaklaşımlar bilinmeden yapılandırmacı yöntemin etkili bir şekilde uygulanabilmesi mümkün değildir. Bu temel ilkelerin eğitim teknikleriyle ilişkileri öğretmenler tarafından yeterince bilinmemektedir. Bu da, yapılandırmacı eğitimin uygulanmasında sorunlar yaratmaktadır. Ders kitaplarında, öğrenci çalışma kitaplarında ve özellikle öğretmen kılavuz kitaplarındaki konu işlenişlerinin yapılandırmacı eğitimin temel ilkeleri ile ilişkilendirilerek verilmesinin bu bağlamda daha doğru olacağı açıktır. Bu şekilde hazırlanacak olan ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları, öğretmenlerin yapılandırmacı eğitim sistemini benimsemelerine ve uygulayabilmelerine katkı sağlayacaktır.

Çalışmada MEB tarafından hazırlanan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve Öğretmen Kılavuz kitabı, yapılandırmacı bilgi kuramı ve eğitim kuramı üzerine yapılmış çalışmalar kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemiyle hazırlanan bu çalışma, Ortaokul 6. sınıfta okutulan Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanının Yeryüzünde Yaşam ünitesinin “Kimler Geldi? Kimler Geçti?” konusunun işlenişini ele almıştır. Söz konusu ünite yapılandırmacı eğitim doğrultusunda çeşitli sorular ve projeler mevcut olmakla birlikte, bu tekniklerin yapılandırmacı anlayışın hangi hedefleri doğrultusunda oluşturuldukları belirgin değildir. Çalışma, üniteye yer alan sorular, anlatımlar ve projeleri yapılandırmacı eğitim anlayışının yukarıda sözü edilen ilkelerle bağlantısı kurularak daha verimli bir şekilde işlenebileceği konusunda bir örnek sunma amacındadır. Kurulacak olan bağlantılar öğretmenin yeni sorular ve projeler üretmesinde yol gösterici olmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapılandırmacı eğitim, ders kitabı, sosyal bilgiler

ABSTRACT

Since 2005, a constructivist education system has been practised in our country. It would not be wrong to say that without knowing the basic principles of the constructivist education and the epistemological approaches based on it, constructivist education could not be practised effectively. The connection between these basic principles and educational approaches is not known well enough by teachers. This causes some troubles in the practice of constructivist education. It is obvious that it

* Bu çalışma Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu II’de (26-28 Nisan 2013) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

** Araş. Gör. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, e-posta: murat@istanul.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: deryadyol@gmail.com

would be better if the subject studies in textbooks, student's books and teacher's books are given by associating them with the principles mentioned above. The textbooks, student's books and teacher's books prepared like this will contribute teachers to accept and practise constructivist education system.

In the study, the Social Studies for 6th graders textbook, student's book and teacher's book prepared by The Republic of Turkey Ministry of National Education, the studies on constructivist epistemology and educational theory were used. This study which was carried out with document analysis method deals with the subject 'Who's come and who's passed through' in the unit 'The Life on the Earth' of the field study 'Humans, Places and Environments' in Social Studies textbook for 6th graders. Although there are various questions and projects available in accordance with constructivist education in the unit aforesaid, it is not clear in line with which objectives of the constructivist education these techniques were formed. The study aims to present a sample on the subject matter of studying the questions in the unit, teachings and projects more efficiently by associating the constructivist education approach with the principles mentioned above. The links to be established aim to be a guiding light for the teacher to produce new questions and projects.

Key Words: *constructivist education, textbook, social studies*

GİRİŞ

Ülkemizde uzun yıllar öğretmenin merkezde olduğu ezberci eğitim sistemi uygulanmaktaydı. 2005-2006 öğretim yılından itibaren bu sistem değiştirilerek öğrencinin merkezde olduğu deneyime dayalı olan yapılandırma eğitim sistemi uygulanmaya başlamıştır (Turan, 2006). Tamamen birbirine zıt özellikleri olan bu iki sistem arasında geçiş yapılırken pek çok zorluk yaşanmıştır, yaşanmaktadır. Bu zorlukların temelinde yapılandırma eğitim sisteminin temel ilkeleriyle, bu ilkelerin dayandığı epistemolojik ve nörolojik belirlenimler arasındaki sebep sonuç ilişkisinin kurulamaması yatmaktadır. Bu ilişki kurulduğu takdirde, öğrenmenin aktif olarak gerçekleştiği deneyime dayalı bir eğitim yöntemi olan yapılandırma eğitim sistemi hakkında uygulanabilir (Gibbons, 2003). Yapılandırma eğitimde, öğretmenin görevi öğrencinin aktif olarak deneyim yaşamasını sağlamaktır; ancak öğrencinin eğitim esnasında deneyim yaşamasının neden gerekli ve hatta zorunlu olduğunu bilmeden, öğrenciyi amaçlanan kazanımı sağlayacağı deneyime yönlendirmek sadece tesadüfi olarak gerçekleşebilir. Bunun gerçekleşmediği durumlarda ise öğrencinin yaşayacağı deneyim kafa karışıklığı olacaktır. Aynı konu hakkında pek çok farklı deneyim yaşanabilir. Bu noktada deneyimin nasıl kurgulandığı önem taşımaktadır. Yapılandırma eğitimde geri planda gözükken öğretmenin görevi, deneyimi belli bir amaç doğrultusunda kurgulamaktır.

Yapılandırma, öğretimden ziyade öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini irdeleyen, tanımlayan bir kuramdır (Rice & Wilson, 1999:28-33; Richardson, 1997:3). Başka bir deyişle yapılandırma bir eğitim kuramı olmakla beraber aynı zamanda bilgi kuramı olarak da görülmelidir (Glaserfeld 1998). Bilgi kuramları bilginin ne olduğunu, nasıl işlendiğini, nasıl aktarıldığını araştırır. Eğitim, bir bilgi aktarma işi olarak tanımlandığında bilgi kuramlarının eğitimle ilişkisi belirgin bir şekilde görülebilir. "Bilgi"nin ne olduğunu tespit edilmesi bilgiyi aktarmanın yöntemini belirler. Öncelikle bilginin ne olduğu nasıl

aktarıldığını belirlenmeli daha sonra bu belirlemelere uygun yöntemler geliştirilmelidir. Yapılandırmacı bilgi anlayışı anlaşılmeden yapılandırmacı eğitim yöntemlerinin anlaşılması ve uygulanması biçimsellikten öteye geçmeyecektir.

Ülkemizde öğretmenlere yapılandırmacı eğitim konusunda ayrıntılı bir eğitim verilmediği gibi eğitimde kullanılan öğretmen kılavuz kitapları, öğrenci ders ve çalışma kitaplarının da bu doğrultuda pek çok eksiği bulunduğu görülmektedir. Çalışmamızda MEB tarafından hazırlanan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı'nın "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanının "Yeryüzünde Yaşam" ünitesinin "Geçmişten Günümüz Yerleşme ve Uygarlıkların Beşiği" konusunun yapılandırmacı eğitim anlayışı çerçevesinde değerlendirilmesi ve yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun öneriler sunulması amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı incelediğimiz çalışmamızda nitel analiz yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu çalışmada ünitenin yapılandırmacı eğitim anlayışına göre değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirmede konunun işlenişinde öğrenci merkezli bir yaklaşım izlenip izlenmediği, konunun öğrencinin kendi yaşamıyla ilişkili örneklerle desteklenip desteklenmediği, öğrencinin kurmuş olduğu zihinsel yapıdaki çelişkileri ortaya çıkartan ve öğrencinin zihninde yeni bilgileri yapılandırmaya yönelik sorular hazırlanıp hazırlanmadığı gibi özellikler esas alınmıştır.

BULGULAR

Yapılandırmacı eğitimin temel ilkesi, öğrenci merkezli bir eğitim olması yani öğrencilerin deneyimlerini esas almasıdır (Yapıcı, 2007; Saban, 2002). Yapılandırmacı eğitimin kuramcılarında sayılan ünlü filozof Giambattista Vico'nun da belirttiği gibi insanlar, kendi deneyimleriyle oluşan yapıları açıklıkla anlayabilirler (Hawkins, 1994).

Çalışmamızda 6. sınıf ders kitabında yer alan Yeryüzünde Yaşam ünitesinin, "Geçmişten Günümüze Yerleşme", "Uygarlıkların Beşiği" adları altında ele alınan konuları ele alınmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgular, bu sıralamayı takip eder şekilde sunulmuştur.

İncelediğimiz ünitenin başında yer alan derse hazırlık sorularından biri "İnsanların yerleşim yeri seçiminde etkili olan faktörler neler olabilir?" sorusudur. Bu soru öğrencinin bireysel deneyimlerine başvurmasını gerektirmeyen bir sorudur. "İnsanların yerleşim yeri seçiminde..." diye başlayan bir soruda öğrenci "insanlar" ifadesini soyut bir kavram olarak algılayacak, bu nedenle sorunun cevabını kendi yaşantısında aramayacak, öğrenme kurgusal bir durum üzerine akıl yürütme boyutunda kalacaktır. Kendi yaşantısının dışında bir konu hakkındaki akıl yürütme kendi zihinsel yapısında büyük bir değişiklik yaratmayacaktır. Oysa "Siz olsanız nereye yerleşirdiniz?" şeklinde biçimlendirilmiş bir soru öğrencinin kendisini yerleşeceği yerde hayal etmesini sağlayarak günlük yaşantıları ile ilgili pek çok nöron yolunu aktifleştirecek, bu sorgulamanın sonunda ise nöron yollarından bir kısmı elenecek, bir kısmı değişecek bu vesileyle zihinsel yapı tekrar denetlenerek geliştirilebilecektir (Pepin, 1998). Böylelikle, yapılandırmacı eğitimi yönlendiren beş ilkeden biri sayılan öğrenciler için, kendileriyle ilişkilendirebilecekleri gerçek sorunlar yaratılmış olacaktır (Brooks & Brooks, 1999).

İkinci olarak tahtaya bazı coğrafi özelliklerin (verimli tarım alanları, ılıman iklim, soğuk iklim çorak alanlar, çöller, zor ulaşım, akarsular, deniz kıyıları, sanayi kuruluşları, eğitim ve iş imkânları, dağlar vb.) yazılması istenmiştir. Bu kavramlar dikkatle incelendiğinde, tümünün coğrafi özellikler olmadığı görülür. Yapılandırma eğitimi dengeli bir yapı inşa etmeyi hedefler. Dengeli bir yapı inşa etme yeni edinilen bilgilerin diğer bilgilerle ilişkilendirilmesi ile gerçekleşir. Bilgilerin ilişkilendirilmesi bilgilerin sınıflamasını sağlar. Bilgilerin tutarlı bir şekilde sınıflandırılması ise yeni bilgilerin daha kolay ilişkilendirilmesini sağlar (Ülgen, 2001). Bu nedenle ilk olarak eğitimde öğrencilerin sınıflama kabiliyetinin geliştirmesi hedeflenmelidir. Bunun için ders kitaplarında kullanılan terimlerin düzgün bir sınıflamaya yani kavramsallaştırmaya imkân verecek şekilde kullanılmasına dikkat edilmelidir. Örneğin sanayi kuruluşları, zor ulaşım, eğitim gibi kavramlar, coğrafi özellikleri bildiren kavramlar değildir. Bu kavramların coğrafi özellik olarak tahtaya yazılması, öğrencinin zihnindeki coğrafi özellik kavramını, yani sınıflandırmasını belirsizleştirecektir.

Yapılandırma eğitimi öğrencinin aktif olması istenir. Aktif olmak konu hakkında düşünmeyle gerçekleşebilir. Bir kimsenin konu hakkında düşünebilmesi için, konunun neyi kapsadığı belirgin olmalıdır. Bu gerçek yaşam ortamının sağlanmasında ve öğrenilenlerin bir bağlam içinde öğrenilmesinde fayda sağlayacaktır (Jonassen, 2003). İncelediğimiz ünitenin başında insanların yerleşmek için hangi coğrafi özelliklere sahip yerleri seçebileceklerinin tahmin etmeleri istenmekte, fakat bu tahminin hangi tarihsel dönem için yapılacağı belirtilmemektedir. Bu akıl yürütmeyi yapabilmek için tarihsel dönem belirgin olması gerekir. Çünkü ilk çağlarda yerleşmek için farklı coğrafi özellikler avantajlıyken, modern çağlarda bambaşka coğrafi özellikler avantajlı duruma gelmiştir. Tarihsel dönem belirtildiğinde ise zihin o döneme ait bütün bilgileri çağırarak o dönemle ilgili kurulmuş şemaları aktifleştirecek ve dolayısıyla bir kez daha denetleme imkânı bulacaktır.

Yapılandırma eğitimi öğretmenin en temel görevi çelişkilerin ortaya çıkabileceği durumlar yaratmak ve sorularıyla bu çelişkileri belirginleştirmektir. Şemalarda ortaya çıkartılacak olan çelişkiler zihinsel yapının gelişimi için imkân sağlayacaktır (Özden, 2003). Ele aldığımız ünite “Eski çağlarda yaşıyor olsanız nereye yerleşirdiniz?” şeklinde bir soru sorulması bu soruya verilecek cevaplardan pek çok yeni soruya zemin hazırlayacaktır. Örneğin, sudan uzak bir yerleşim cevabını verenlere suyu nereden elde edeceğini, suya yakın bir yerleşim şeklinde cevap verenlere suya gelen vahşi hayvanlardan nasıl korunmayı düşündükleri gibi yeni sorular yöneltilerek, öğrencilerin yeni bilgiyi yapılandırmaları kolaylaştırılmış olacaktır (Yaşar, 1994).

Öğrencilerin verdikleri cevaplar sayesinde kurdukları senaryonun eksik tarafları soru olarak çocuğa yöneltilmelidir (Nunes, 1996; Gredler, 2001). Eğitiminin bunu gerçekleştirebilmesi için dönemin koşulları hakkında derinlemesine bilgi sahibi olması gerekir. Gelişigüzel sorular değil maksatlı sorular sormanın ön koşulu budur. Yaratılacak sorunlar öğrencinin düşünmesini ve çözüm üretmesini sağlayacaktır. Yapılandırma eğitiminin hedeflerinden biri karşılaşılan sorunlara çözüm üretme kabiliyetini arttırmaktır. Böylelikle öğrencinin tutarlı bir yapı inşa etmesi ve bir dönem hakkında bildiklerini birbirleriyle ilişkilendirilmesi sağlanmış olur. Daha sonra “Günümüzde yerleşime uygun coğrafi koşullar nelerdir?” sorusu yönlendirilebilir. Böylelikle öğrenci ister istemez bir kıyaslamaya gidecektir ve bu kıyaslama eski çağlar için oluşturulmuş şemayı aktifleştirecek ve bağlantı ağı genişleyecektir.

Ders kitabının 46. sayfasında eski çağların tasvir edildiği bir resmin içinde, o döneme

ait olmayan öğelerin bulunması istenmektedir. Kolaylıkla gerçekleştirilebilecek bu yönerge öğrenci için bir sorun yaratmayacaktır. Oysa aynı resim kullanılıp resimde yer alan insanların yaşamak için nasıl bir yeri seçtikleri sorulabilir. Bu soru ünitenin başında sorulan “insanlar yaşamak için nasıl yerleri seçerler?” sorusuyla ve bu soru üzerine yapılan beyin fırtınasıyla kurulmuş olan bağlantıları tekrar aktifleştirecek yapılan tahminlerin doğruluğunun kontrol edilmesi sağlanabilecektir. Böylece resmin daha dikkatli ve sorgulanarak incelenmesini sağlayacaktır.

Ders kitabının 46. Ve 47. Sayfalarında “Mağara ve Kulübede Yerleşme”, “Çatalhöyük’te Yerleşme”, “Truva’da Yerleşme” ve “XIX. XXI. Yüzyılda Yerleşme” metinleri verilmiştir. Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda öğretmene bu metinlerin öğrencilere incelenerek, geçmişten günümüze yerleşmeyi etkileyen etkenlerin karşılaştırılmasının yaptırılması önerilmiştir. İlk incelenen yerleşim mağara ve kulübelerdir. Ancak Karain Mağarası’nın önemli bir merkez olduğu belirtilmiş olan metinde fakat Karain Mağarası hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir. Oysa Karain Mağarası hakkında verilecek, suya yakın olup olmadığı ya da korunaklı olup olmadığı gibi bilgiler, ünitenin başında öğrencilere sorulan “Siz olsanız yerleşmek için nasıl bir yer seçerdiniz?” sorusunun cevabını yaşanmış bir örnekte yani Karain Mağarası örneğinde insanların yaşamak için seçtikleri yer incelenerek verilebilecektir. Böylelikle bir taraftan Karain Mağarası’nın özellikleri zihinde pek çok bilgi ile ilişkilendirildiği için kalıcı bir şekilde öğrenilecek, diğer taraftan genel olarak toplu yaşamın ilk başladığı yerler hakkında bilgi pekişecektir. Böylece yapılandırmacı eğitimin hedeflerinden olan daha önceden edinilen bilgilerin hatırlanması ve yeni bilgilerle ilişki içine sokulmasında etkili bir yol izlenmiş olacaktır (Gagnon & Collay, 2001). İkinci olarak “Truva’da Yerleşme” adlı metinde insanların M.Ö. 3000 yıllarında yerleşmek için su kenarını toprağı ve iklimi tarıma elverişli yerleri seçtiğı belirtilmiştir. Oysa insanlar her zaman su kenarlarını tercih etmişler ve tarım yapmaya başlamalarından itibaren toprağı ve iklimi tarıma elverişli yerleri tercih etmişlerdir.

Çalışma kitabının 32. sayfasında Amasya ve Çatalhöyük’ün ortak ve kendilerine has özelliklerinin resimlere bakılarak tespit edilmesi istenmiştir. Bu çalışma öğrencilerin konuyu pekiştirmesi ve ünite içinde edinilen bilgileri yapılandırması bağlamında faydalı bir çalışmadır.

“Uygarlığın Beşiğı” adlı konuya geldiğimizde Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda bu konunun kazanımı olarak öğrencinin Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark etmesi olarak belirlenmiş olduğu görülmektedir. Bu kazanımın sağlanabilmesi için konuya ünite kapağındaki “Anadolu’daki ilk uygarlıklar nelerdir?” sorusuyla başlanması önerilmiştir. Ancak bu soru öğrencinin ilgisini çekmekten oldukça uzaktır. Sorunun cevabı sadece isim olarak verilecek olduğundan hedeflenen kazanımı elde etme konusunda yardımcı olduğu söylenemez. Yapılandırmacı eğitim anlayışında konunun öğrenenlerin yaşantılarıyla ilişkilendirmesi istenir çünkü böylelikle öğrenenlerin bilgiyi öğrenmek için motivasyonlarının artacağı düşünülmektedir (Vermette, Foote, Bird, et al., 2001).

Konunun devamında medeniyetler hakkında uygarlığa sağladıkları en önemli katkılar birer cümle ile sıralanmıştır. Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda da bu katkıları hangi medeniyetler tarafından sağlandığının sorulması istenmiştir. Cevabı uygarlık ismi olacak olan bu sorular da öğrenciyi düşündürme amacına ulaştırmayacaktır. Halbuki “İlk uygarlıklar

neleri icat etmiş olabilir? Madeni parayı kullanıma sokmak için nasıl koşullar gerekiyor? Madeni parayı kullanmak insanlığa nasıl bir katkı sağlamıştır?” gibi sorular para kullanımı hakkında zihinde yeni bir şema oluşmasına neden olacaktır. Zihinde bu şema oluştuktan sonra, “Tarihte bilinen ilk madeni parayı kullanan uygarlık hangisidir?” sorusu şemadaki eksiklikleri tamamlayan bir soru olarak öğrencinin ilgisini çekecektir. Ayrıca Lidya medeniyetinin yoğun bir şekilde ticaretle uğraşmış olması, ticarete imkân veren coğrafi konumu, madeni para basımına imkân veren maddenin Lidya coğrafyasında olduğu bilgisi yine aynı şemada birbirleriyle ilişkilendirilerek yapılandırılacaktır. Bu sayede edinilen bilgiler daha akılda kalıcı ve işlevsel olacaktır. Ayrıca bu tarz sorular konunun kazanımına da katkı sağlayacak, ilk uygarlıkların ekonomik faaliyetleri, sosyal yapıları ve aralarındaki ilişkiler daha geniş çerçevede görülecektir.

Konunun devamında Anadolu Eserleri Müzesi’ne gezi yapılması böylelikle öğrencilerin uygarlıklarla ilgili bir yaşam deneyimi kazanmalarının sağlanması önerilmiştir. Bu amaçla çalışma kitabında internet üzerinden müzenin gezilmesi ve şu soruların cevaplanması istenmiştir.

- “1 Atatürk, bir müze açılmasını neden istemiş olabilir.
- 2 Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyaret edildiğinde hangi bilgiler edinilebilir?
- 3 Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne neden yılın müzesi ünvanı verilmiştir?
- 4 Müzeleri, internet ortamında da ziyaret edebilmenin faydaları neler olabilir?
- 5 Müzelerin tarihi eserlerin korumasındaki önemi nedir? Açıklayınız.”

Sorular dikkatle incelendiğinde sadece ikinci sorunun konunun kazanımıyla ilişkilendirilebileceği görülebilir. Diğer sorular, genel cevapları olan bir başka müze hakkında da sorulduğunda aynı cevapları alacakları sorulardır. Oysa “Müzedeki hangi parça ilginizi çekti? Bu parça hangi uygarlığa ait? Hangi uygarlıkları ait parçalar gördünüz? Bu parça bize, ait olduğu medeniyeti hakkında hangi bilgileri verir?” gibi sorular sorulduğunda öğrenciler müzedeki parçalara sorgulayan gözlerle bakacak gördükleri ile bildikleri arasında bağ kurabilecektir.

Konunun devamında uygarlıklar hakkındaki bilgiler, o uygarlıklarda yaşayan çocukların ağzından kendi uygarlıklarını tanıttıkları metinler aracılığıyla verilmiştir. Bu yöntemle konu biraz daha renkli ve ilgi çekici bir şekilde sunulmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Görüldüğü gibi yapılandırmacı eğitim öğrenci merkezli bir eğitim sistemi olsa da, öğretmene oldukça fazla iş düşmektedir. Bu noktada öğretmenlerin çok ciddi bir mesleki eğitime tabi tutulmaları gerektiği açıktır. Ülkemiz eğitim sisteminde eksik kalan yönlerden biri de budur. Bu eksikliğin giderilmesi için en azından öğretmen kılavuz kitaplarında öğretmenin neden, nasıl davranması gerektiğinin belirtilmesi, ders içinde sorulabilecek soruların ve verilebilecek proje ödevlerinin bir listesinin yer alması öğretmene bu açıdan yardımcı olacaktır. Ancak çalışmamızda görüleceği üzere, kitapların da yapılandırmacı eğitim anlayışına göre hazırlanmış olmalarına rağmen eksiklikleri bulunmaktadır. Bu açıdan ders kitaplarının ve özellikle öğretmen kılavuz kitaplarının daha özenli bir şekilde hazırlanması, öğretmene yardımcı olacak soruların sayısının fazlalaştırılması ve ayrıca yapılandırmacı anlayışa daha uygun bir şekilde hazırlanması daha etkili olacaktır kanaatin-

deyiz. Soru sayısının fazla olması öğretmenin dersin gidişatına göre bu sorular içerisinden istediği soruyu sorabilmesine olanak sağlayacak ve bu sayede dersin kazanımlarına daha kolay ulaşılabilecektir. Ayrıca kitaplarda geçen ifadelerin kavram karmaşasına mahal veremeyecek netlikte olması faydalı olacaktır.

Yapılan çalışma neticesinde, kitaplarda mevcut olan sıkıntılar “Yeryüzünden Yaşam” ünitesi ele alınarak tespit edilmeye çalışılmış ve çözüm önerileriyle birlikte sunulmuştur. Genel olarak bakıldığında, kitaplar; eğitsel tasarım, görsel sunum ve dil bakımlarından da hatalar içermektedir. Ancak, bu çalışmanın amacı sadece eleştiri yapmak değil, yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda daha iyi ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları hazırlanması konusunda katkı sağlamaktır. Çünkü bu kitapların ilköğretim döneminde ne kadar önemli olduğu bilinmektedir. Bu yaklaşımla kitaplar, yeniden gözden geçirilip, mevcut sıkıntılardan arındırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Brooks, J. G. & Brooks, M. J. (1999). In Search of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms. Association for Supervision and Curriculum Development, New York, USA
- Gagnon, G.W. & Collay, M. (2001). *Designing For Learning: Six Elements In Constructivist Classrooms*. California: Corwin Press.
- Gibbons, B.A. (2003). “Supporting Elementary Science Education For English Learners: A Constructivist Evaluation Instrument.” *Journal Of Educational Research* 96 (6), 371-380.
- Gredler, M.E. (2001). *Learning And Instruction: Theory Into Practice*. New Jersey: Merrill Prentice Hall
- Hawkins, D. (1994). Constructivism: Some History. *The Content of Science: A Constructivist Approach to Its Teaching and Learning*. Ed. by Fensham, P. J. & Gunstone, R. F. & White, R. T.9-13.
- İlköğretim Sosyal Bilgiler 6 Ders Kitabı, Komisyon, (2012), M.E.B. 2. Baskı Ankara.
- İlköğretim Sosyal Bilgiler 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Komisyon, (2012), M.E.B. 2. Baskı Ankara.
- İlköğretim Sosyal Bilgiler 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Komisyon, (2012), M.E.B. 2. Baskı Ankara.
- Jonassen, D. H. (2003). Learning to solve problems with technology : a constructivist perspective. Upper Saddle River, N.J. : Merrill,Nunes,
- Özden, Y. (2003). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Pepin, Y. (1998). Practical Knowledge and School Knowledge: A Constructivist Representation of Education. *Constructivism and Education* Ed. by Larochelle, M. & Bednarz, N. & Garrison, J.” Cambridge University Press, Cambridge, UK, pp. 173-195.
- Rice, M.L. & Wilson, E.K. (1999).” How Technology Aids Constructivism In The Social Studies Classroom. *The Social Studies*. ” 90 (1), 28-33.
- Richardson, V. (1997). “Constructivist Teaching And Teacher Education: Theory And Practice”. Richardson, V. (Ed), *Constructivist Teacher Education: Building A World Of New Understandings*, 3-14. London: The Falms.
- Saban, A. (2002). Öğrenme-Öğretme Süreci. Ankara: Nobel Yayınlar.
- Turan, M. (2006). İlköğretim programları. *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ed.

- Gürol, M. (4. baskı). Ankara: Akış Yayıncılık.
- Ülgen, G. (2001). Kavram Geliştirme, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Vermette, P., Foote, C., Bird, C., & Diğerleri (2001). Understanding Constructivism(s): A Primer For Parents And School Board Members. *Education*. 122 (1), 87-93.
- Von Glasersfeld, E. (1998). Why Constructivism Must Be Radical. *Constructivism and Education*. Ed. by Larochelle, M. & Bednarz, N. & Garrison, J. Cambridge University Press, Cambridge, UK, pp. 23-29.
- Yapıcı, M (2007). Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi Aralık, Cilt 7, Sayı4.
- Yaşar, Ş.(1994). Bireyselleştirilmiş Öğretimde Öğretmenin Rolü. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Birinci Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler 2.(28-30Nisan1994), Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi, ss.515-521.